

ORGANDONATION, TRANSPLANTATION OCH SITUATIONEN I SVERIGE

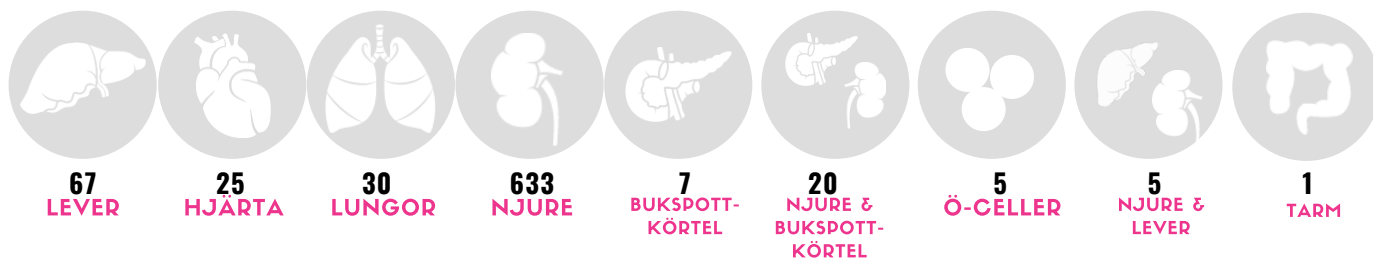
PRESSKIT

Statistik och information hämtad från Socialstyrelsen,
Scandiatransplant och GODT (Global Observatory on donation and
transplantation).
Se www.merorgandonation.se/statistik för mer statistik

SITUATIONEN I SVERIGE JUST NU

APRIL 2022

JUST NU FINNS ETT BEHOV AV OMKRING 800 ORGAN

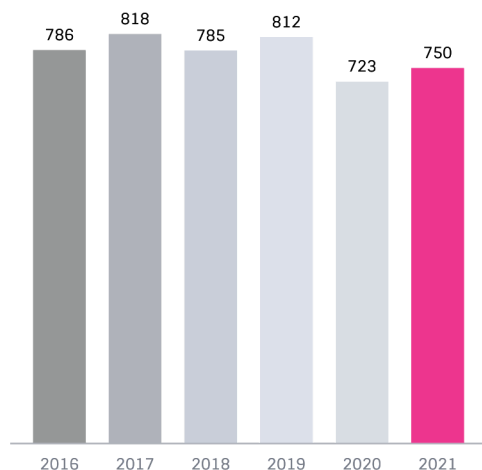

Just nu väntar ungefär **800** personer på ett organ i Sverige. För att bli uppsatt på en väntelista krävs det att vården redan testat alla alternativa behandlingar. Du ska vara så pass sjuk att du inte förväntas överleva länge utan behandling, men du ska vara tillräckligt frisk för att klara av operationen och rehabiliteringen efter en transplantation. En transplantation är således alltid en sista utväg för en svårt sjuk person. Det är många fler än de som är uppsatta på väntelistan som faktiskt är i behov av organ i Sverige. Det kan vara personer som inte uppfyller dagens kriterier och därför inte sätts upp på väntelistan. Under 2021 var det **108** personer som avled eller permanent togs bort från väntelistan. Det var en ökning med **17** personer mot föregående år, 2020. Den vanligaste orsaken till att någon blir permanent borttagen är att personen beräknas vara för sjuk för att genomgå en transplantation

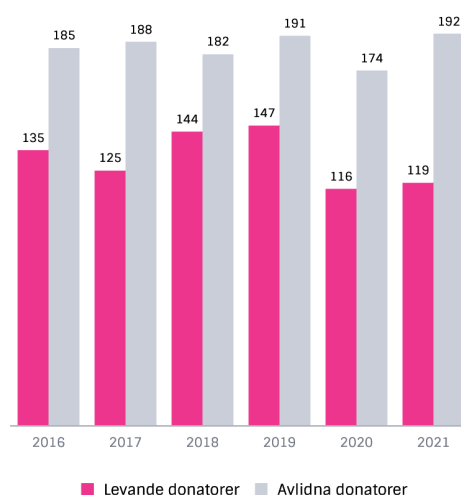
Under 2021 hade Sverige rekordmånga donatorer, **192** st. Av dessa var det **27** personer som tack vare införandet av DCD som donationsmetod som fick möjligheten att bli organdonator, något som tidigare inte varit möjligt. Det genomfördes totalt **750** transplantationer i Sverige förra året, varav **118** st med njurar från levande donatorer och **en** levande donator donerade en bit av sin lever. Tack vare levande donatorer genomfördes det **12** korsvis njurdonationer via njurbytesprogrammet STEP under förra året, 2021.

Under första kvartalet 2022, var det **9** personer som avled i väntan på nytt organ och **23** personer har blivit permanent borttagna från väntelistan. **161** personer har under första kvartalet fått nytt organ tack vare att **52** personer donerat sina organ efter sin död. Och **26** personer har tack vare levande donator fått en ny njure.

ANTAL TRANSPLANTATIONER
JANUARI-DECEMBER 2016-2021

LEVANDE OCH AVLIDNA DONATORER
JANUARI-DECEMBER 2016-2021

TRANSPLANTATIONER 2021

Under år 2021 genomfördes totalt **750** organtransplantationer i Sverige. Antalet avlidna donatorer var rekordhøgt, **192** stycken. Av dessa var det **27** personer som tack vare införandet av DCD (donation efter cirkulationsstillestånd) som fick möjligheten att bli organdonator. Förra året kunde **119** personer att bli levande donatorer i Sverige (118 st donerade en njure och en person donerade en bit av sin lever). Detta är en liten ökning mot 2020.

Sverige har den högsta viljan i världen, nästan nio av tio uppger att de vill donera sina organ. Samtidigt är det otroligt få som får möjlighet att faktiskt bli donatorer.

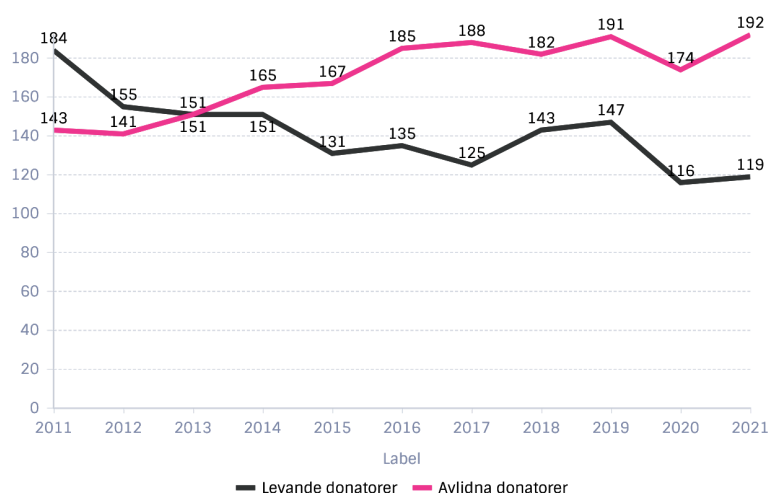
Av de drygt 92 000 personer som avled 2021 fick endast 192 personer möjlighet att donera sina organ efter sin död. Tack vare den nya lagstiftningen som nu röstats igenom och träder i kraft **1 juli 2022** kommer vi, i kombination med implementering av beprövad praxis från andra länder, på sikt kunna dubblera antalet donatorer.

I Sverige har vi stora skillnader när det kommer till **regionala förutsättningar**. Det innebär att du både behöver avlida på rätt sätt i Sverige för att bli donator – du ska dessutom dö på rätt plats. Så ska det inte behöva vara. Patientens inställning till organdonation är det som ska stå i centrum – inte vilken region eller vilken intensivvårdsavdelning man råkar avlida på. Det är viktigt att arbeta för att jämna ut de regionala skillnaderna i Sverige, inte bara för att öka antalet donatorer utan också för att göra vården i livets slut mer jämlik.

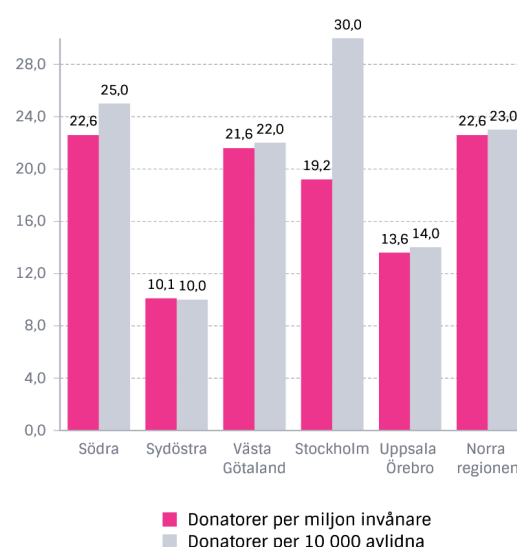
Ett vanligt internationellt mått för att jämföra antalet donatorer mellan länder är antal donatorer per miljon invånare. Ser vi till detta mått hamnar Sverige långt efter jämförbara länder, som exempelvis Spanien eller Storbritannien (sida 6). Detta är extra anmärkningsvärt eftersom viljan till donation är så pass hög i Sverige – nästan nio av tio vill donera sina organ.

ANTAL LEVAND ECH AVLIDNA DONATORER

SEDAN 2011

DONATORER PER MILJON INVÅNARE ELLER DONATORER PER 10 000 AVLIDNA?

Siffrorna i tabellen avser 2021 års siffror.

VARFÖR HAR SÅ FÅ MÖJLIGHET ATT DONERA I SVERIGE?

91 958

PERSONER AVLED I
SVERIGE ÅR 2021

INTENSIVVÅRD

För att donera organ behöver man avlida på en *intensivvårdsavdelning*. Under år 2021 avled **3 924** personer på någon av Sveriges intensivvårdsavdelningar.

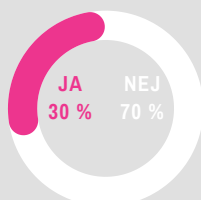
MÖJLIG DONATOR

Man behöver dessutom vårdas i *respirator* för att kunna donera organ. År 2021 vårdades **864** personer under dessa omständigheter.

AVLIDEN POTENTIELL DONATOR

253 personer *avled* under omständigheter då en donation var möjlig.

VAR VILJAN KÄND?

I de fall inställning till organdonation utreddes var viljan känd i **30 procent** av fallen.

LÄMPLIG DONATOR

För att bli donator behöver man vara *medicinskt lämplig* och *villig* att donera. År 2021 uppfylldes dessa kriterier av **207** avlidna personer.

192 FAKTISKA DONATORER

Under 2021 donerade **192** avlidna personer organ som användes för transplantation.

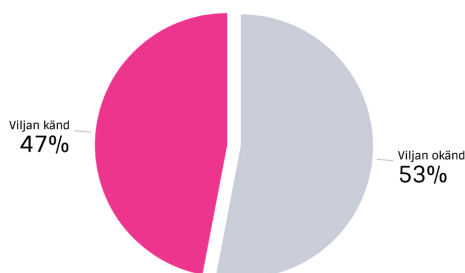
DE TVÅ VANLIGASTE FRÅGORNA

VARFÖR ÄR INTE ALLA AUTOMATISKT ORGANDONATORER?

En vanlig föreställning är att sättet hur man tar ställning (opt-in vs opt-out) är den viktigaste faktorn för hur många donatorer som finns i ett specifikt land. Så är inte fallet, då andra faktorer har större påverkan på hur många som kan bli organdonatorer i ett land.

I Sverige finns det tre sätt att ta ställning för organdonation; Donationsregistret, donationskort eller att man pratar med sina närstående. Alla tre sätten är lika mycket värda juridiskt.

När en person avlider under de förutsättningar som krävs för att organ-donation ska vara möjlig undersöker sjukvården viljan till donation. Om viljan inte finns uttryckt, varken i donations-register, donationskort eller samtal med närstående, gäller förmodat samtycke. Under 2018 var viljan känd i knappt hälften av fallen.

Det förmodade samtycket betyder i praktiken att alla som inte sagt nej till organdonation är positiva till att donera sina organ.

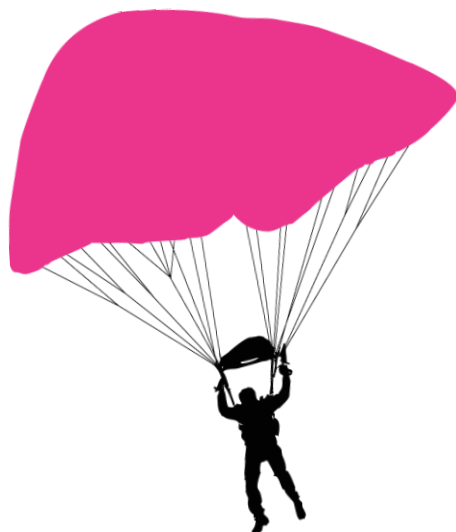
VARFÖR BLIR INTE FLER DONATORER?

I Sverige måste man avlida på en intensivvårdsavdelning under pågående respiratorbehandling för att bli donator.

Av de drygt 92 000 som avled 2021 var det ca 4000 som dog på en intensivvårdsavdelning. Av dessa var det bara 253 personer som avled under omständigheter då en donation var möjlig. Totalt hade Sverige 192 organdonatorer under 2021, vilket var ett rekordår i antalet donatorer.

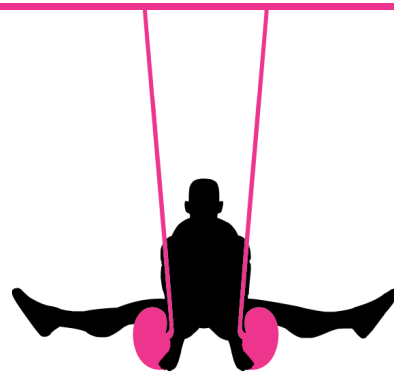
Nästan nio av tio personer vill donera organ efter sin död i Sverige. De flesta har de medicinska förutsättningarna för att kunna donera, men det krävs att man avlider på ett väldigt specifikt sätt för att bli donator, på en intensivvårdsavdelningen under respiratorvård.

Det handlar således inte primärt om hur många som är anmälda till donationsregistret eller vilket typ av register vi har. För att bli bättre på organdonation och att respektera den höga donationsvilja som finns i Sverige behöver man utöka kriterierna för vem som får bli organdonator. Genom att införa beprövad praxis från våra Europeiska grannländer kan vi bli bättre på att respektera människors inställning till organdonation.

SVERIGE OCH EUROPA

Sverige är det land i världen där donations-viljan är högst, hela **85%** av oss vill donera organ för att rädda någon annan. Samtidigt är Sverige ett av de sämre länderna i Europa på att ta tillvara på denna höga vilja. För att bli donator krävs det att du dör under väldigt specifika omständigheter. Du behöver avlida på en intensivvårdsavdelning, under pågående respiratorbehandling. Av de ca 90 000 personer som avlider varje år i Sverige är det enbart några hundra varje år som avlider under de omständigheter som krävs för att bli donatorer.

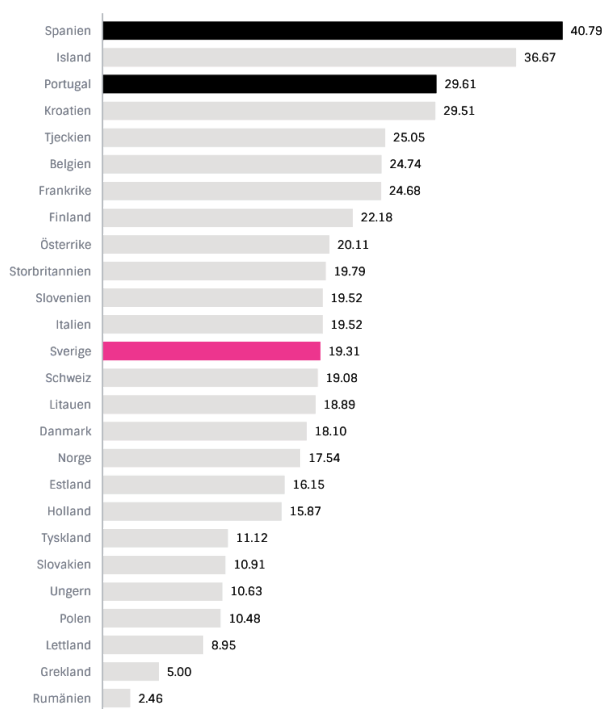

Det primära problemet har fram till nu varit att Sverige haft ett föråldrat och otydligt regelverk kring vad sjukvården får och inte får göra för att respektera viljan hos de som vill bli donatorer. Den 19 maj, 2022 röstade riksdagen igenom en ny lagstiftning om organdonation. Den tillsammans med fortsatt strukturerat donationsfrämjande arbete kommer på sikt leda till att Sverige kan dubblera antalet organdonatorer. För att nå dit kvarstår fortsatt arbete för att främja organdonation.

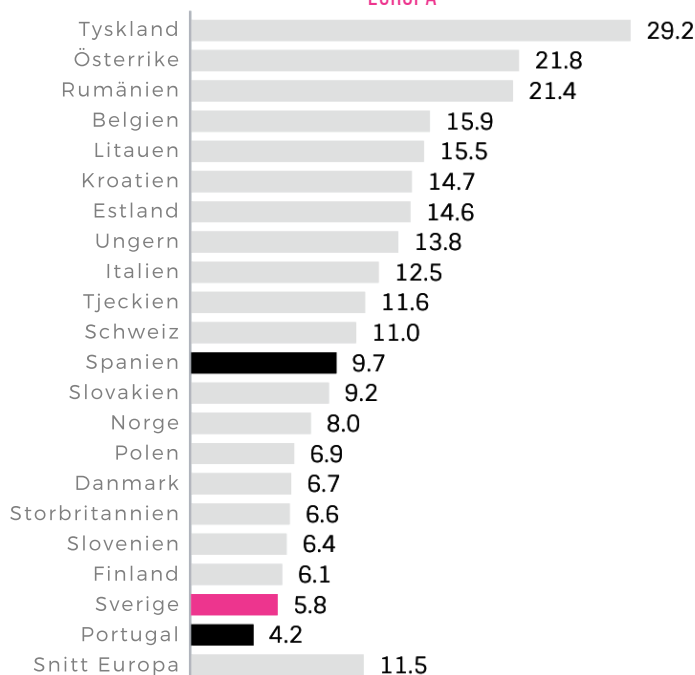
Antalet Intensivvårdsplatser spelar roll

Det finns länder med färre intensivvårdsplatser än Sverige som lyckas identifiera fler organdonatorer, och det finns länder med mycket fler intensivvårdsplatser med färre donatorer. Men antalet intensivvårdsplatser är betydande för intensivvården spelar stor roll ur flera perspektiv, där det primära naturligtvis är att erbjuda adekvat vård till de patienter som är i behov av intensivvård. Desto fler intensivvårdsplatser som finns, ju fler patienter ges möjlighet till livräddande insatser. Fler intensivvårdsplatser kommer troligtvis också resultera i att fler som vill donera kan ges möjlighet att göra det.

DONATORER PER MILJON INVÅNARE I EUROPA 2021

ANTAL IVA-PLATSER PER 100 000 INVÅNARE EUROPA

DEN NYA LAGSTIFTNINGEN

För att kunna uppfylla fler individers önskan att donera behövs;

- Ett tydligt regelverk.
- Ett förtroende hos allmänheten.
- En organisation inom sjukvården som prioriterar frågan.

Lagstiftningen som reglerar vad sjukvården får och ska göra för att möjliggöra organdonation har tidigare varit föråldrad och otydligt, vilket har bidragit till osäkerhet inom intensivvården och till att potentiella donatorer inte alltid har identifierats. Den nya lagstiftningen innebär avgörande förändringar som kommer leda till att det blir möjligt att i högre utsträckning respektera viljan till donation. På sikt kommer Sverige tack vare uppdaterad lagstiftning kunna dubblera antalet organdonatorer.

1. Organbevarande behandling

När det står klart att patientens eget liv inte längre går att rädda utreds viljan till donation. Om patienten är positiv till organdonation är det intensivvårdens uppgift att uppfylla patientens donationsvilja i de fall det är möjligt. Den organbevarande behandlingen är i stort sätt samma behandling som de flesta patienter får i livräddande syfte, men den ges i istället i syfte att bevara organens funktion så att de går att transplantera. Primärt handlar det om syresättning av organen, vilket sker med hjälp av respiratorvård, men det kan också handla om blodtrycksstimulerande dropp och andra läkemedel. Behandlingen ges samtidigt som patienten får palliativ vård. Den organbevarande behandling har aldrig företrädde framför den palliativa vården.

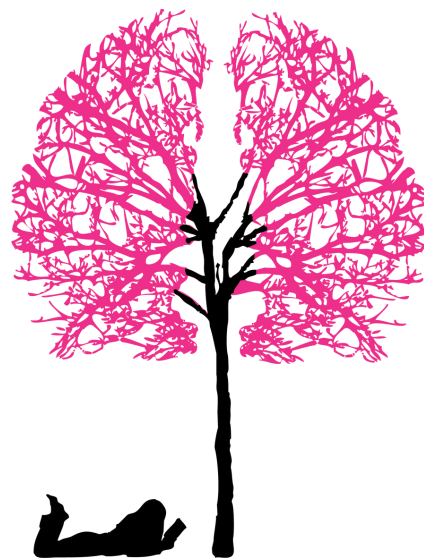
2. Närståendes vetorätt

Närståendes roll kommer fortfarande vara viktigt, men är i den nya lagen renodlad till att vara en källa till information om den avlidnes inställning till donation. Detta innebär att man i de fall patienten inte tagit ställning till donation under sin livstid kan gå vidare mot en donation förutsatt att de närstående inte har konkreta och mycket tydliga skäl till att tro att patienten själv inte hade velat donera. Som närstående kan man idag inte längre säga nej till donation baserat på sin egen uppfattning.

3. Sekretessbrytande uppgiftsskyldighet

Den nya lagen innebär sekretessbrytande uppgiftsskyldighet mellan olika vårdgivare. Detta innebär att det blir lättare för donations- och transplantationsverksamheter att utbyta information om en donator från andra vårdgivare för att utreda de medicinska förutsättningarna för donation.

Läs mer på www.merorgandonation.se/nylagstiftning

Effekter av ny lag

Den nya lagen är en kodifiering av praxis vid organdonation och ger sjukvården den tydlighet som krävs för att kunna tillmötesgå den utbredda donationsviljan i landet. Den viktigaste förändringen är att intubering och initiering av respiratorvård numera ingår som en del av den organbevarande behandlingen. Den nya lagstiftningen innebär att fler som vill donera sina organ nu kommer få större möjlighet att faktiskt få donera sina organ efter sin död.

Sammantaget kommer dessa förändringar, tillsammans med en bättre struktur inom sjukvården, kunna leda till att ungefär dubbelt så många kommer att få möjlighet att donera organ i Sverige.

SNABBA FAKTA

Under 2021 dog ungefär **92 000** personer, av dem blev endast **192** organdonatorer.

En donator kan rädda upp till **åtta** andra personers liv.

1 april 2022 väntade drygt **800** personer på ett nytt organ i Sverige, de flesta väntar på en **njure**.

Förra året genomfördes det **750** transplantationer, **118** av dem tack vare levande donatorer.

En person dör i veckan i väntan på organ i Sverige.

Sverige har **högsta viljan** men är en av de sämre på att respektera viljan till donation.

En person i veckan tas permanent bort från väntelistan för nytt organ.

Sverige är **världsledande** på transplantationer men bland de sämre på organdonationer.

85% av Sveriges befolkning är positiva till organdonation.

Det finns **inga** medicinska, etiska, ekonomiska, politiska eller religiösa **hinder** för att vi ska bli bättre på organdonation i Sverige.

19 maj röstade riksdagen igenom en ny lagstiftning om organdonation, den träder i kraft 1 juli i år.

Lösningarna finns - det gäller att implementera det som redan fungerar i andra länder.

Det är möjligt att på sikt **dubblera antalet** donatorer med den ny lagstiftning som nu röstats igenom.

Över 20 000 personer har hittills fått **nytt liv** genom en transplantation i Sverige.